

ALİ DOĞAN
İkizce Kaymakamı

ORHAN

Mülkiye'nin yüksek tavanlı koridorlarından birinde şaşkın ve tedirgin bir vaziyette yürüyordu Orhan. Düzgün bir iş bulma umuduyla, yani çok basit bir gayeyle girdiği fakültenin ilk dersine geç kalmıştı. Fakülte hayatı boyunca da geç kalacaktı zaten. Bir yandan saatine bakıyor, bir yandan da gözleriyle üniversite hayatının ilk dersine gireceği dersliği arıyordu. Nihayet aradığı şeyi buldu. Hemen yan tarafındaki tabelada 167 yazan kapının önünde durdu, içeri girip girmemek konusunda tereddütte kaldı. Kendi kendine "Helal olsun sana. İlk gün, ilk ders... Ve geç kaldın!" diye söylendi. Sonra tam bir acemi öğrenci hareketiyle kapıyı tıktatıp içeri girdi. İçeri girmesiyle herkesin nazarlarını ona çevirmesi bir oldu; o ise ilk gün işlediği kusunun heyecanı ile bakışlarını kürsüde duran hocaya çevirdi. "Geç bakalım." dedi hoca sadece. Adının sonradan Salih Ak, anlattığı dersin de İktisada Giriş olduğunu öğreneceği bu hocanın gözlerinde kocaman gözlükleri ve çenesinin tamamını kapatan yer yer ağarmış ilginç bir keçi sakalı vardı. Hocadan aldığı izinle arka sıralara doğru yürümeye başladı. Herkes ona uzaylı gibi bakıyordu ya da o öyle olduğu vehmindeydi. Öğrencilerin bakışlarına daha fazla dayanamayıp bulunduğu ilk boşluğa gövdesini attı, içinden derin bir oh çekerek. Hoca arzdan, talepten, kaynaklardan, ihtiyaçlardan bahsediyor, genç adam boş gözlerle hocayı dinliyordu. Aynı sırayı paylaştığı iki arkadaşı ise -gerçi daha arkadaş olmamışlardı ama- ders bitene değin fısırla konuşmaya, ara ara da gülmeye devam ettiler. "Ne zaman

samimi oldular da bu kadar eğleniyorlar!" diye geçirdi içinden. Yirmi dakika sonra ders hitama erdi. Hemen yanında oturan genç, "Sana diyeyim dostum. Sen dört sene boyunca -tabi dört senede bitirebilirsek okulu- geç kalırsın." demişti kırk yıllık dostuyla konuşur rahatlıkta. Sonra da gülmüştü. Elini uzatıp, "Tanışalım. Ben Tayfun." dedi. Onun hemen yanında oturan diğeri, "Ben de İsmail." diye ekledi hemen. Genç adam biraz soğuk bir sesle "Ben de Orhan." deyip kendisine uzatılan elleri sıktı. Sıkılan eller sonsuzluğa doğru yapılan bir akdin kutlaması gibiydi.

Üç gencin öyküsü böyle başladı işte. Bambaşka bir dünyanın ilk gününün ilk dersinde yanyana oturmaları, ondan sonra da hiç kopmamaları murat edilmişti ve öyle de oldu. Fakülte hayatı boyunca birbirlerine olan muhabbetleri arttıkça arttı. Artık arkadaş değil, kardeşten öte olan bu üç kafadar okulu bitirene değin -ki üçü de dört yılda bitirmeye muvaffak olmuştu- aynı evde kalıp aynı ortamı paylaştılar. Yedikleri içtikleri aynı gitmedi, aynı sofraya oturup aynı kafede maç izlediler, aynı çılgınlıkları yapıp aynı anda hüznünlendiler, güldüler, kızdılar, küfrettiler...

Onları birbirine bağlayan sadece Mülkiye'nin aynı bölümünde okuyor, aynı koridorlarını aşındırıyor olmaları değil, aynı zamanda aşağı yukarı aynı kültürün insanları da olmalarıydı. Tayfun Kırşehirli, Orhan Niğdeli, İsmail ise Kayserili'ydi. Orta Anadolu'nun çorak topraklarının

yetiştirip Ankara'ya saldığı üç gençler işte. Karakter olarak da çok belirgin farklar arz etmiyorlardı. Sadece Orhan diğerlerine nazaran biraz daha soğuk ve somurtkan bir simaya sahipti, o kadar. Ama soğuk olan sadece simasıydı, yoksa altından bir kalp taşıyordu. Soğukluğundaki en büyük âmil, hayata gözlerini anasız-babasız açması ve bir yetiştirme yurdunda büyümesiydi belki. Hayatın bir çocuktan anne-babasını alması, sadece anne-babasını alması değildi tabii ki.

Üç arkadaş o hale gelmişlerdi ki artık birbirlerini ezberlemişlerdi. Kim neye üzülür, neye sevinir, neye kızar, bunları nasıl belli eder ya da etmez gibi en küçük ayrıntılar bile artık herkesin malumuydu. Gerçi en ağır şakalar, en uzun süreli alaylar, dalgalar, en can alıcı espriler ve paylaştıkları hiçbir şey gençleri gücendirmiyor, kızdırmıyor, bıktırmıyordu. Aksine birbirlerine karşı bağılıkları bunlar vasıtasıyla günbegün atmıştı.

İsmail'in memleketinde sağ olan bir babası vardı, annesi yıllar önce vefat etmişti. Hiç kardeş sahibi olamamıştı zaten; evin tek çocuğuydu.

Her yaz tatilinde en az bir hafta İsmail'in babasının Kayseri'deki bağ evinde biraraya gelmeleri artık mutlak olmuştu. Kayseri'nin Gesi, Erkilet, Hacılar, Hisarcık ve benzeri birçok muhitindeki birbirinden güzel bağevlerinden bir bağeviydi burası. Buldukları sürece sabahlara kadar kâh derslerden, okuldan, hocalardan kâh hayattan, müzikten, siyasetten, spordan dem vurur-

lardı; o kadar ki onları dinleyen birisi sohbetlerinin hiç bitmeyeceğine kanaat getirebilirdi. Üçüncü sınıfın yazında yine böyle bir bağ evi keyfi yaparlarken İsmail'in babası, Orhan'ın deyişle Cevat Baba, traktör römorkunda onlarca meyve fidanıyla çıkageldi. Bunu gören İsmail "Hayırdır baba, Orman İşletme'yi mi soydun?" diye takıldıktan ve babasının kafasındaki kasketi kafasına geçirdikten sonra fidanları indirmesi için babasına yardıma koyuldu. Bu sırada gürültüyü duyan Orhan ile Tayfun da römorka yanaşıp fidanların aktarılmasına imece usulü elverdiler. Bu sırada Orhan, hayatta öyle pek parlak fikirler ortaya atmayan Orhan, ilginçtir "Ben hayatımda hiç fidan dikmedim Bunlardan üçünü biz dikelim, kendimiz için. Bizim fidanlarımız olsun, olmaz mı?" dedi. Öneri diğer iki kafadara da makul gelince bahçenin bir köşesine üç-dört metre arayla birer fidan diktiler. Ne diktiklerinden haberleri yoktu ya Cevat Baba söyledi: "Tayfun'un fidan kiraz, Orhan'ınki erik, İsmail'inkiye vişne." Bu kez de Tayfun takıldı: "Cevat Baba,

bakımı sana ait, meyveleri bize. Her yaz gelir, meyvemizi alır gideriz. Ona göre!" dedi tam bir patron pozuyla. Cevat Baba güldü: "Olur olur. Allah sağlık versin hele de sizin çocuklarınız da yer bu fidanların meyvesinden inşallah." dedi tatlı tatlı gülererek.

Artık okulun son senesiydi, daha doğrusu son yılı olmasını temenni ediyorlardı. Her üniversite son sınıf öğrencisi gibi bizim gençlerin de en büyük korkusu okulu uzatmaktı. Gerçi yıllar sonra bir sohbetlerinde İsmail, "Şimdiki kafam olsaydı okulu iki sene uzatır, hayatın tadını çıkarırdım." demişti de Tayfun, "Parasız, delik cep- le okulu uzatsan ne olacaktı ki? Paran varsa üniversite güzel." diye yanıtlamış, daha sonra diğer ikisi de emme basma tulumba gibi salladıklarıyla kafalarıyla onu tasdik etmişlerdi.

Her sınav ayrı bir gerilim kaynağı, her ders ayrı bir angarya geliyordu son yıl. Ama okulu bitirmeli, bir an önce ortak hayalleri olan kaymakamlığa intisap etmeli, elleri ekmek tutmalı, hayatlarını düzene koymalıydı. Gerçi

kaymakam adaylığında geçen üç yılı bilseler "düzen" konusunda o kadar emin olamazlardı ama neyse. Her Siyasal Kamu Yönetimi öğrencisinin kulağına aynı şey fısıldanırdı zaten: "Kaymakam olacaksın, kaymakam olacaksın, kaymakam olacaksın..." Okulun ruhunda bu vardı, her Kamu Yönetimi öğrencisi bürokrat olmak, evvela da kaymakam olmak hülyalarıyla mezun olurdu.

Gerçi hayat her zamanki gibi

oyununu burada da oynar, aynı sıraları paylaşanlardan biri kaymakam olup devletin ağır yükünü, kimi de bir bankada memur olup evrak çuvallarını sırtına alırdı.

Korktukları olmadı, okulu uzatmadılar, üstelik Tayfun okulu bitirdikten bir buçuk yıl, Orhan ile İsmail de iki buçuk yıl sonra kaymakam olup İçişleri Bakanlığı'nın ağır resmiyet kokan merdivenlerinde mülki idare amiri sıfatıyla yürümeye başladılar. Bu süre zarfında İsmail başka hiçbir iş yapmayı tam bir idealizm kokan hüviyetle sadece kaymakamlık sınavlarına hazırlanmış, Orhan'ın ise Maliye'de bindiği bürokrasi treni onu İçişleri'nde indirmişti. Kim bilir, daha ne duraklarda inip bineceklerdi?

Hayatın paylaşınca güzel olduğunu daha on sekiz-on dokuz yaşlarında fark eden bu gençler birbirlerinden hiçbir şeylerini saklamadılar: Umutlarını, hayallerini, beklentilerini, hayalkırıklarını, ümitsizliklerini, hatta aşklarını ve çaresizliklerini... Yani hayata dair herşeylerini

paylaştılar. Birbirlerini teşvik ettiler, cesaretlendirdiler, ümitlendirdiler, yeri geldi ittirdiler... Müşterek yaşamları Siyasal'da ilk gün aynı sıraya oturmakla başlayan bu üç genç, kendilerini kimi zaman "Üç Silahşörler" olarak tavsif ederler (ancak nasılsa Türk gibi güreşmeyi yeğlerler), kimi zaman biyolojideki "simbiyoz beslenme"nin aslında kendileri için icat edilmiş bir terim olduğunu söyleyip gülüşürler, kimi zaman da "yoğun sürü psikolojisi"nin etkisinden çıkmak için "Bi' doktora mı gitssek?" deyip kendi kendileriyle alay ederlerdi. Orhan ise Tayfun'un sürü psikolojisi teşhisine destek verir: "Adam haklı. Sonuçta biz Siyasallıyız, yani birer ineğiz. Üniversite sınavında yaptığımız her doğru ve yanlış bizi buraya sürükledi. Gençler, bu bizim alınyazımız, kaderimiz. Bundan kaçış yok!" şeklinde basına demec veren itici ve ukala bilim adamları gibi konuşur, sonra hep birlikte kahkahalara boğulurlardı.

Bir defasında, bir meslek büyüğünün söylediği "Benim öyle dönem arkadaşlarım oldu ki, kurayı çekip ilçelerimize gittikten sonra bir daha hiç yüzyüze görüşemedik." sözü canlarını fena halde sıkımişti. O gün birbirlerine ne olursa olsun yılda en az bir kez yüzyüze görüşme sözü verdiler ve Allah var, sözlerine riayet ettiler. Her yıl en az bir kere ve umumiyetle yazları Cevat Baba'nın bağ evinde buluşup eski günleri andılar. Yine böyle bir tatil için biraraya geldikleri şehirde diğer iki arabayı bırakıp bir araçla önce Ankara'ya, oradan da Kayseri'ye gitmeye karar verip yola çıktılar. Ankara'nın Mamak girişinde Tayfun, "İşte," dedi, "Üniversiteyi kazandığım yıl işte tam burada otobüs muavini babamla beni burada indirdi. Ankara'ya ikimiz de daha önce hiç gelmemişiz. Cebeci'ye gitmek istediğimizi söyledik adama. O da bizi burada indirdi. Hâlbuki buradan Cebeci'ye gitmek çok meşakkatli ve yorucudur. AŞTİ'den gitmekse daha kolay. Muavin artık neyin hesabını yaptıysa!" diye kızdı yıllar önce yaşanmış bir hadise için. "Üstelik elimizde kocaman bir bavul vardı. Zavallı babam gün boyu o bavulu taşıdı durdu." diye de ilave etti. İsmail de Ankara'daki ilk gününe dair bir anısını anlattıktan sonra

biraz dalgınlaşan Orhan söze girdi: "Şuna bakın," dedi, "Daha dün otobüsle, elimizde kocaman bir bavulla girdiğimiz ve 'bu şehir bizi yutar' dediğimiz Ankara'ya şimdi altımızda son model arabayla giriyoruz. Üstelik çok iyi bir mesleğimiz, cebimizde paramız, ilçemizde evimiz var. Allah aşkına söyleyene bizim diğer insanlardan ne farkımız var ki?" Son cümleyi üzerine bastırarak ve hakikaten cevap bekleyen bir ses tonuyla söylemişti. İsmail, "Diplomamız var." dedi, "Hem de Siyasal'dan." Orhan, "Binlerce Siyasal mezunu vardır." dedi hiç vakit kaybetmeden. "Birçok sınava girdik, kaymakam olmak için yazılı imtihanı kazandık, zor bir mülakattan geçtik. Haksız mıyım?" diye üsteledi İsmail. Orhan'ın buna da bir cevabı vardı: "Bizimle birlikte pek çok insan yazılı sınavı geçti, kimisi mülakatı geçerken kimisi geçemedi. Sadece bir mülakat mı yani bize bu kadar imkânı bahşeden?" Bu soru karşısında diğerleri sessizliğe gömüldü. Noktayı İsmail koydu: "Biz biraz daha şanslıydık sanırım. Büyük bir el bizim kaymakam olmamızı istiyordu, o kadar."

Günler hızlı geçti. Adaylıkta geçen üç yıl ve ertesinde çekilen kuralardan sonra Tayfun ve İsmail evlendi, Orhan ise bekârlığı tercih etti. Dünyaya gözlerini yalnız açmıştı. Yalnızlık onun bir parçası gibiydi adeta, bu parçasından hiç feragat etmedi.

Yıllar boyunca pek çok konuyu müteaddit defa konuştular, belki bazı konulara saatlerce, günlerce kafa yordular. Ama "ölüm" için değil. Neden? Belki ölümü üzerlerine kondurmadılar, belki de tamamen hüsnü niyetten, yani akıllarına gelmedi. Kim her an öleceğini düşünerek yaşardı ki? Oysa her insan ölecek yaştıydı. Bir gün, o meş'um gün, İsmail'in bir saldırı sonunda şehit düştüğü haberini aldılar. Dünya başlarına yıkıldı. Apar topar Kayseri'ye koştular. En sevgili arkadaşlarını kendi elleriyle defnettiler. Vazifelerin en ağırını büyük bir metanetle ifa etmek zorunda kaldılar. Elele verip aştıkları onca badireden sonra elele verip İsmail'i toprağa bıraktılar. Attıkları her kürek toprakta gözyaşları biraz

daha aktı, acıları biraz daha katmerlendi, yaraları biraz daha büyüdü. Ne zormuş meğer yıllarını paylaştığın bir insanı toprağa koyup hiçbir şey olmamış gibi sırtını dönmüp gelmek!

Cevat Baba'yı yalnız bırakamadılar. Kolay değildi, hayata bağlandığı yegâne varlığı oğlu İsmail'di. Ondan kalan tek hatıra da 4 yaşındaki torunu oldu. İsmail'in vefatından beş gün sonra bir sabah balkona çıkan Tayfun gördüğü manzara karşısında dilini yutacaktı. Yıllar önce kendi elleriyle diktikleri ağaçlardan İsmail'in vişne ağacının tüm meyveleri yere serilmiş, yaprakları dökülmüş, ağacın pek çok dalı kurumaya yüz tutmuştu. Tayfun hemen Orhan'ı çağırarak ağacı gösterdi. Tayfun da Orhan gibi gözlerine inanamadı. Diğer iki ağaç sapasağlam ve yemyeşilken vişne ağacı ölüme yelken açmıştı. Durumu Cevat Baba'ya sordular. Cevat Baba, "Vişne ağacı iki hafta önce yapraklarını dökmeye başladı. Üstelik meyveler dalındayken. Ben bütün vişne hastalıklarını bilirim. Ama buna ne bir anlam ne de bir isim verebildim." deyip derin bir of çektikten sonra ekledi: "Kim bilir, vişne ağacı yapraklarını dökerek İsmail'im in gidişini önceden haber veriyordu belki de." dedi. Orhan ile Tayfun birbirlerine boş gözlerle baktılar. Olabilir miydi?

İsmail'in aniden bu dünyadan elini eteğini çekmesiyle iki arkadaşının da yüreklerinde derin bir boşluk oluştu. Her ne kadar aralarındaki güçlü bağda en ufak bir zayıflama olmadıysa da İsmail'in yokluğunu hissetmemeleri imkânsızdı. Orhan artık babası olarak gördüğü Cevat Baba'yı her yıl mütemadiyen ziyaret ediyordu. İsmail'in vefatının üzerinden altı anlamsız yıl geçmiş, seneler basit bir sayıdan ibaret hale gelmişti. Cevat Baba'yı ziyaret ettiği bir yaz dönümü Cevat Baba'nın bu asude bahçesini gezerken Orhan, Tayfun'un kiraz ağacında fevkalade haller gördü. Ağacın gövdesinde bir yarı oluşmuş, dallarıyla gövdeyi bağlayan eklemelerde de çatlaklar baş göstermişti. Orhan önce görmezden gelmek istedi ama yıllar önce Cevat Baba'nın söylediği sözler aklına geldi: "Kim bilir, yapraklarını dökerek İsmail'im in gidişini önceden haber veriyordu." Mümkün müydü böyle bir şey? "Yok canım!" dedi önce kendi kendine ama içindeki pimpirikli ruha söz geçiremedi. Hemen Tayfun'u arayıp hal hatır sordu. "Nasılsın?" dedi üstüne bastıra bastıra. Bu kadar merakla sorması karşısında Tayfun, "İyiyim aslında ama bugünlerde sürekli başım ağrıyor. İş temposundan sanırım." dedi. "Doktora gittin mi?" dedi Orhan. "Yoo," dedi arkadaşı, "Yarın bir gün geçer." "Sen git gene de; ne olur ne olmaz." dedi Orhan korkarak da olsa. "Yarın bi uğrarım doktora belki." dedi Tayfun. Bu sözler Tayfun'un vefatından tam 5 ay önce sarfedilmişti. Beş ay... Tayfun'daki beyin tümörünün tespiti ile vefatı arasında sadece beş ay vardı. Kimse inanmadı, Orhan'sa hiç. Altı yıl arayla iki kardeşini yitirmiş, şu hayatta yapayalnız kalmıştı. Artık günlerini can

dostlarıyla geçirdiği birbirinden kıymetli anları anarak geçiriyor, kimi zaman yüzünde bir tebessüm hâsıl oluyor kimi zaman gözlerinde bir damla gözyaşı beliriyordu. Bazen arkadaşlarıyla çektiği fotoğraflara bakıp kendini bir kez daha yetim bırakan arkadaşlarına veryansın ediyor, bazen de Allah'ın onu bu şekilde tecziye ettiğine inanıp kendinden utanıyordu. Herkesin taptığı yaşamdan kurtulup yaşamı insanların gözünde değerli kılan ölümü yürekten arzuluyordu. Seneca'nın sözlerini hatırladı: "Ölüm, bazen ceza, bazen bir armağan, çoğu zaman da bir lütuftur." Evet, o bu lütfu mazhar olma ateşiyle yanıp tutuşuyordu. Ağır bir haksızlığa uğramışlık hissi içindeydi. Arkadaşlarıyla birlikte çıkmamışlar mıydı bu yola? Öyleyse böyle yalnız bırakıp gitmeler de ne oluyordu?

Yıllar birbirini kovaladı. Orhan hep ölümün kendisine "gel" diyeceği anı bekledi. Bir işaret, bir kıvılcım, bir îma onu mutlu etmeye yetecekti. Bunun için yirmi yedi sene bekledi. Yirmi yedi yıl her sene Cevat Baba'nın bağevine gidip kendi erik ağacının kurumasını bekledi. Arkadaşlarına vuslatı muştulayacak bir belirti için nelerini vermezdi ki! Bekliyordu, hep bekliyordu. Ne demişti Montaigne? "Ölümün bizi nerede beklediği belli değil. İyisi mi biz onu her yerde bekleyelim" O da öyle yapıyordu işte, zaman ve mekân farkı gözetmeksizin. Bu beyhude ve manasız dünyanın yaşanacak nesi kalmıştı ki? Kendini cesur bilirdi. Oysa arkadaşları büyük bir cesaretle bu koca dünyayı hem tüm debdebesi hem de tüm dağdağasıyla ona bırakıp gitmişlerdi.

Neyse ki o da daha fazla beklemeyecekti. Bunun müjdesini güzelliğiyle insanın içini ısıtan bir mayıs sabahı Cevat Baba'nın evinde aldı. Gerçi yıllardır ona her mevsim kıştı ya! Sabah kalktı, pencereden dışarı baktı. Erik ağacının olduğu tarafa... Ve yüzünde kocaman bir gülümseme belirdi. Baharın bu güzel gününde tüm ağaçlar yazın gelişini kutlarken onun erik ağacı solmuş, yapraklarını dökmeye başlamıştı. Korku yok, heyecan yok, tereddüt yok... Sadece inanç var. Evet, artık tereddütsüz inanıyordu; sırta vakıf olmuştu. Kendi elleriyle diktikleri fidanlar onların hayat yolunu çizmişti. Farkında olmadan kendi kaderlerine yön vermişlerdi. Tıpkı bir zamanlar dostluklarının sırrını ararken yaptıkları çıkarsama gibi: "...yaptığımız her doğru ve yanlış bizi buraya sürükledi. Gençler, bu bizim alınyazımız, kaderimiz. Bundan kaçış yok!" Beklenen sûr kendisi için üflenmişti işte. Ölümün ona en büyük iyiliği yapacağı ve onu ölümü düşünme zahmetinden kurtaracağı an gelip çatmıştı. "Ölüm kapıyı çaldığında açmamak olur muydu?" Açtı. O kapı zaten yıllardır ardına kadar açıktı. Huzurla perdeyi kapattı. Yatağa uzandı. Önce ölümü düşündü, sonra sonsuzluğu. Bir de büyük bir sevinçle ona kucak açmış bekleyen arkadaşlarını.